

۲۱ مارچ ۱۹۱۸

صافی : ۳۶

ایکٹیوی جلد

تیسری مکتوبہ

کجه که با لایق سیاهانی آلتنده اوزانوب کیند وادبارک آرقه سنده کی تیلردن قیریمیزی یاقین صاری رنکده غرب بر آیدینق بیلردی؛ و اوصاری آیدینق اوزنه سنده آیتیه قیریمیزی برعالم، اوزاق طوب سارله بجهول باروت قوقولری آراسته، بیلدیرلی ساهه یوکسکی .

او وقت، بیلیم نهدن، طوبج طولقلر آلتنده کی یو یاقیق سیاره باقم: هینک آلتنده قیریمیزی بر بیلدیر یایوردی ... حریران، ۱۳۳۰

کوبیسی زاده محمد فؤاد

ادبیات مصاحبه لری

مصین دانش بک

— ۳۵ یسی سایدن ماهد —

۶ — بن دیشدمک: «کتابده کوردیکن اوزاق اوقاق تفک بعض نقطه لری مسکوت کجه کایتیه یوز، مثلا «عربده اولدنی کی فارسیده دخی شرک نره زمانا تقدیم ایش اولدنی ظن ایدیلکده» دجله سی، بر مکتب کتابچیون غریبد، چونکه بالکتر عرب ادبیاتده دکل بر یوزنده موجود دخی، بکی کلام ادبیاتده نطق نره تقدم ایدیرکی یو کونک دها نردن بریدر. کذلک «شعر فارسی» اسلامیک مبادیسی مختلف تذکره لک آکرشی افسانوی بر ماهیتی حاشی بر سطاق وراثتی لری نقل ایتک، مختصر بر مکتب کتابچیون زامده .

۷ — بن دیشدمک: «حسین دانش بک، اعطاط دوری شاعری عید ایدله بکچر جایی، مکتبی، وحشی کی اوچنچی دودنچی درجه ده صنعتکارلر وحتی اونل قدر بیله فیتی اولدنی مشکوک بر مقام قیسه کنش یو موقع ایدوبنی حاله، «معری» مسوده سملان، نازرسر، قطران، کمال اصفهانی» کی یوکک استادلر حفته هیچ بر مامومات ویرمه سی کتاب ایچون یوکک بر نقیصه در .

۸ — بن دیشدمک: «حسین دانش بک، یوکا قارشی ویردیکچر جوابه: «بوممارلرک وعمارلرلر شاعرلری هانکی معیار ایله اولچورسک زده اوچنچی درجه ده، دودنچی درجه ده ویا ذکروندی فی زویدر دیه حکم ایدوبورسکر؛ بیلیمک ایسته تم که اشعار فارسیه او قودونکرک زمانا اونلر حفته کوزل ویا چیرکین دیه حکم ایتک ایچون استادلر ایدیکچر اساس و مقیاس نه در؛ «طرزنده برده سؤال سوربورسکر، بر تاریخ ادبیات کتابده شاعرلرک اهیتی، بر برلرله مقایسه ایدیلرک، وجوده کتیردکاری تأثیرک درجه سیله، اولچولور . بن «جایی، مکتبی، وحشی» کی ایران ادبیاتکی اعطاط دورنده یتش

شرف سسکا که روحی ملی غرور ایله دوله ایران او تونظ ظفر اکبایی یابانلر سنک قارده مشرک، آرقداشلر کدر. اولر، قهرمان آتازی کی، حیاتی استخفاف ایدیلر، قودیلر ... فقط، اگر بومدس غایه اوزونده کوله سیدیلر، انسانق، شیدیه قید قید ایدینکی اک یوکسک حیات دستاتی قارده ملون بر صیغه ایله قاتا باندی ... تا کر یی بشکر! مانده ییش ایدینکی ازلی فیض، یارین انسانلک تاریخنده یکی بر دور آجاق!

— غوغا ایشاقام، آلتندن پوشانان قانساریلره «لوله یوزان» لک کلمسی سیلکه چالیشیورم. چناق قلمه مک اساطیره قاریبه حق دستارلر ده او قانله یازمه عهیدایتم. یوخدتم بلکه کناهمک کفارکی اولور! یو یوکک خاکلاری شاهانه کوزنده، عمارلر ده قویان اک قوروقچ، اک غضبیل فریله رنک علامت لری کوردم؛ حدت و هیجان ایله یابانلر کیشیک کوسکی آلتنده، عسکرلر آغیرانی، عطش ییرتاجق نیا ییش بر قوت و ادری:

— هانکی لکدن بحث ایدوبورسک، ییکیم! تاریخنده لکه اولدینه سنی قاندریمکی ایستین، یو حوکه یوزولدنی سیولیم حاشاره سنده می ایتانک؛ یم قاعی، دیم معنوی طاشیان او خاش یابانچیلر ایتدیلرک یونون اسلام عالی قوخالایان، اسیر قارده شاره نجات و حریت وعد ایدن سلطنتک تلاری صاریسلین، اولادلرک قوروقلری آبدیلر سفیل یوزاقلر آلتنده کومولوب قالین؛ فقط خایلر بیلیمدیلرک جنک دیناندنه شهید دوشن هر چی، نمک آلتنده، یوکک استقبالی یارانه چی ازلی بر فوج، الی بر قدرت وارد ... ایتانه ییکیم! آتاجارک مننه، اوردومه سورمک ایسته دکاری لکه بالکتر کندی آلتزنده قالدی. ترا کیکا اووارلنده، اراوودنق دناغلرنده خسته لندن قونل قهرمان شهیدلرک خاش یابانچیلرله او قودلری لغت تذالری، یارینک شهنامه جیلری صریح، واردارک دالنه بچلرندن دیکلر سیلر!

یوکک خاکلک سنده خاش یابانچیلرندن بحث ایدرک یو کسکندن دهرن افعال، یونون اوچنچلر مارک یوخدینچر چیرکدنلر، انعکاسلر یاپور، آل آتار آلتوندن قوتاسلری صالایه رق اشینیور، ایری قبیللر حدتله شاقیردایوردی ...

۹ — بردن بره، آغاجلک وادیلرله کتیف طبقه لری این بو آغیر حیزرانی کجه سنک سکونی ییرتیدی: اوزاق وادیلردن قوروقچ عسکرله وحشی طوب سارلی کلدی. او وقت، طوبج طولقلرندن دهاا سرت یو یاقیق چهره مرده سانکه بر شیشک چاقدی؛ و یو الی قانله، عسکرله متحکم یوزاقلر ایله آلمه دکیزی قییلرله سسزجه ایرلرکن، یوکک خانق ششقل سسبله باغردی:

— یورو ییکیم! پوراده هر کونک حادثه لری، یارینک شهنامه ییلرینه ایدی بر دستان موضوع اولور. بزمه برابر کل، سسکا او طوبلرله جنف دستارلرک روحی آکلامه!

کندی قایله یازدنی حیات دستارلری طوبلامه کیمبورم. «اروخون» لک «تیکوبه» لک، «قوسوه» لک ایدی آغسکرلری روحنده طوبلایان بودستانلردن، یارینک کینج شاعرلری ملی شهنامه سنی یارانه بچلر! وچ عسکدر بیکل باشنده فلاکت تیلری سولیم کینج آتارل، بوندن سوکرا، آلتون سارلرله ران نیسی تری ایدمچیکر! «اسکی یوزان» لک یوکک دستانچیلری، قداکار اوردونک یوکون یاراندنی طوبلرله دویسلر، خیل معبودلرله اسناد ایتدکاری خرنکره قهرمانلر نامی ویرمکن صیقیلرلردی ... آقام، قلمه قانرنکده ازانلار کوستره مرک، وراق دکونک ماری، دوردوغن صولرله قویو کولکلر یاپور؛ سورورلک مطرد چینغرافلری سنی طوب سارینه قاریبه رق ایمنیز وادیلرده یونون شهیدلرک قوغنه بو تونل کونکده — دیکر یین هر کون! — یی بر ظفرله نتوج ایدینکی نصیله ایوردی. تا ایلری سهرلر مژدن کلن بروز کار، شوع طوبلر افان ساریلر برابر بزده بو یشاری شیرد ... او وقت، ایشین آل آتاری اوستنده، خیار تارنخک ییقیلداز دستکاری کی معرور دوران ویرت و یاقیق چهره مرده، بر قفرله ایدوسکران ششک بلورلار شیدنی کوردم.

ایچلرندن بری، بردن بره، جایتیدی: — تا کرینک عاتیه یلار کورده دخی یوزنده بزمان، نهدی ییکیم! یو قارشیک وادیلرله شانی شهیدلرک ددرلری یابانچیلرک یونون خیانت لریه قارشی، یین یوزون ییلار دامارلر ده کی اوصاف قانده کیتدر برمه سی! بران اوقاق کوزلری، کیش یوزی، کور ییقلرله، الی اوستنده اساطیر بر هیکل کی ویران بو قهرمانک «آب آرتلان» اولدنی آکلام، ینده ظفر چشکلری دکل، بالکتر کشتانی قان کلری ویران آتندن بر حله ده آکلام. آمان یاری! ... یاش ایتدکاری بزه آتالرمی اوتوتدیمق، صاف یوچری یوزاقچیلر ایچونلر قارلر نه لر ... قارشیدمک یی قانله ک کیمردن عبارت اولدنی بلیسور، لکتر حس ایدوبوردم . بردن بره بعشیریه آشتا یتیم، ایری اووغی، بران اوزونجه صفای، رحیم یوزلرله «عنان غازی» بکا دوشرو ایرلرله ودمه ییله آرقه یونفادی:

— بن آتک ییکیم! بو آقام بزمه برابر کل؛ کک پوراده کوشن چو جوقلرک نارغمه علاوه نکلری جانلی ظفر ییقلرلری کوستریم. وچری له یی یابانچیلر «قوسوه یی» «تیکوبه یی»، «یولو یی» سانه ظن ایدلر؛ ایسته تم که اولر یورابه کلیدلر! کی آلملر دکیزیک بو شاعرانه، ییشل قیزلر ده اوغوز؛ لک روحی طاشیان هر نفر آرقق اساطیره لیشحق؛ سن مادم که یارینک شهنامه جیلرله کولک دستارلری ویرمک ایستوبورم، یارینکی ملره سولیه؛ باشند باشه بر ظفر آبدمی تشکیل یی نارغمه، چناق قلمه دناغلر سسبله، لایق یلدنی تونل آتک یازاندی ... یین آتک ییکیم،

سز غویبونده نه آتر پارسان ضرورتنده کورمتو
ایه سکر ، سوبیله کم بو بیلدیککز تیاترو دکایر
بو ایرانه « تعزیه » و « شیه » دبکلی شیلرد
پوندن تخمینا یکرمی اووز سنه اولنه کاتبه به قد
عمرده حکومت تکبیرلنده اجرا اولونوردی .
ویون متعاقب دها دات پش سطرانق معلومان
و برورمک زنجیه قالیپورسکر .

بیلرده مره به سلسله تنقید ایدرکن « غوبونه »
« شوزفوق » نلک باربیده یانارک ، و دها یوکی یغو
غرب مدقارکن « بجم ناشاسی » نامی ورحری بو تیز
خنده باخامه تبقیداقده بولوش ، و سز موفلاردن
هیچ بکس استفاده اولموش بر طابق اوسکیرق
ماخلرنلرند بو مسئله نلک منشای خنده برچوق
شیلر طوبلا بیدمش . « بزده مره به و مره به ییلر
عنوانی آلتلنده بعض پارچه لرخی اختصاراً نشر ایدرکن
بر کتایک اوزون بر ضعیفی اشغال ایدن بو مسئله
خنده ذات علیدرکن اوکرده چک هیچ برشیم
اولمادینه امین اولاییپرسکر . نه کم مقابله ده
کتایک بزده بولوناماسی بووک بر تقیصه نانی ایدرکن
مسئله لرده کندی کندیه تنقید و تحقیق جالیبش
اونلر ورحمده بعض فکرلر ایشیدمش . یالکز بک
درس ورحمده کتب اینه دیککز بو اوفاق مسئله
بده سزه کوچوک براخارده بولونه م : « شیه »
یک اعلا نیم بیلدیکم تیاترورد : چونکه تیاترو
سزک ظن ایدرکن بکس یالکز فلاسیرلک ، روم
تیکرک ، یاخود بووکنی تاشا کربلرک اثرلی
دکمار : ابتدائی قولمده بیه ک بر صریح ایزرنیه
تصادف ایدیلن تیاترونک ، مثلاً یونانستانده کی ایک
تغییرلی یاخود فرانسز ادبیاتک ایک دورلرندکی
« میستر » یوز تنقید ایدرسکر ، « شیه » ک
ابتدائی بر تاشا اولدیفنی آکلا رسکر . « میستره لوله
بویم تاشاسی آراستنده ، اساس و ماهیت اعتباریه ،
هیچ بر فرق یوقدر دیه بیلیر .

سؤالیمک بووک بر قسمنی مسکوت کچدیککز
ایسته ، بو تیاترو مسئله کی به نیجه تمجیل اتمک
حاله ، دیککز دیکر بر مسئله ای دها جوباسز
براقیورسکر : « ایرانه ادبیاتک سائر عناصر مدینه
ایله ندرجه اهتکدار بر تکامل کچیردیک ماده سنه
کتنبه ، جویا اوزیم ک : ایراتک ادبیاتنه ک پارلاق
عصرلی صایلان اون ایکینجی ، اون اوچینجی ،
اون دردیجی ، اون یشینجی ، اون آلتینجی قرن
میلادیلر نقشک ، میناتورجیلک ، چوملکچیلک ،
موزاییکده ک پارلاق ادواویدر ؛ و ایرانه صنت
اکثر تملاک متدینه ده اولدنی کی ، ادبیات ایله
مخارج ایله سکتو ذوق وراغده ک متابع نفیسه نده
اواک بر یو اولدنی ایراتک معولات عتیقه سی یو لکسیون
سنگنده جم ایدن یعنی زمانده بو تملکتنک تاریخی
ای بیان دوامه ملومودر .

استانده برافاده ایله بک اوکرده تملک ایدرکن
بو معلومات عینک نطقلر یالکیش اولدیفنی

« سرامدان سخن » ده مولانا خنده یازدیکنز
مقاله ک یالکیش و اکسیرکی خنده ک مطالعه لری ،
یاخود یونن درت سنه اول دارالفنونده مولانا
خنده برقاچ درس و برمک ایچون حاضرلاریم « مولانا
جلال الدین و تأثیراتی » عنوانی اوزونجه بر بحثنامه یی
تقدیم ایدیبیلورم .

« کشن راز » ک کتنجه ، « شیخ انوار شیرازی » نلک
دوزخنی عصرک ایک زمانلرند میدهانه قویدنی
مکمل ترجمه سی و معتمد شرخر سایه سنده ، بو اثر
عنائی ادبیاتیه حتی براز اشغال ایدلرجه بیه ، یک
معروفدر . تصوف اصطلاحات شیخ ایدن « دبدافیک »
بر اثر اولقی اعتباریه ، بو ، ظن ایدرکن قدر
زور بر اثر دکلدر .

۹ — بن دیشمدک : « حسین دانش بکک
کتنبه ایک کسمنده سانیلر زمانده ضرورتمده
خنده و بریدی معلومات چوق دتته شایانده . اوسه
هیچ بر ماخذ کوسترله دیکندن ، مؤلفک بولوملورده
دوغوردن دوغریه ایک منبرلردنی یوقسه آورو یا
مستشرقلرندنی ایلدیفنی بایلیوز . و یوننن سوکرا
عین مسئله خنده مختلف ایران منبرلرندن طوبلا ایدن
معلوما یی منحصراً ک آکلا ختمدم . نهجه بک مهم اولان
بو سؤالده هیچ جواب ویرم دیکز .

۱۰ — « ایرانه مداح و متعصبی شاعرلردن
باشقا اثرلرینه امثال اولونانچ شاعرلر متعدددی ،
ایچون اونلر زبیلن رومده محسولدار اولمادی ده
قصیده سی شاعرلر یردن شیفتارن ماضیلرلر کی
چوغالده « طرزنده ک سؤالکره : « زمین رومده ک
قصیده ییلر نه ایراندن دها چوق ، نده اونلردن
دها متعصبدر . عنائی شاعرلی ایراتک بووک
استاد لرلی با استنا تقلید ایشیلر ، ایران ادبیاتی
نفدر مختلف عصورلر وجود کیریمش . اونلری
تورکیه لشدیرمکدن کری قائلشیلرد . ادبیازده
فردوسینک ، سمدینک ، حافظک ، عطارک ، نظامینک
تأثیراتی اوسرینکندن هر حالده چوق فضله ده »
چوایی ویرمیشم . سوک مقاله لکرده یوفده
مسکوت کچورسکر .

ایسته ایم اعتراضلره قارشی ویردیککز جوبالره
مسکوت کچدیککز نقطه لر یوندن عبارت . یونلردن
سوکرا ، بیلیم نه ایچون ، کتایبه دکراییده ک منی
براکسک عادتیکم بعض نقطه لر جواب ویرورسکر .
بو جوبالرک آراستنده ایران ادبیاتنه و دها
دوغریه اسلام ادبیاتلرند « مقول » لر اولدیفنی ،
« اوزینیل » شاعرلر ک محدودلنی کی بر طاقمده ویرمه
وعومی مطالعه وارک ، بک قارشی اونلردن جمه
هیچ لزوم یوقدی . چونکه عین مسئله لر خنده
هان عینی اساسلی برچوق مقاله لرمده نشر
و مدافعه ایتدم . معافیانه ندرسنه ، بو مناسبتله بعض
لرلرده بک درس و برمک لزومده قائل اولمشکر .
مثلاً شوقرده اولدیفنی کی : « کلم منشأ و ماهیت
آکلامق اینه دیککز بجم ناشاسی ماده سنه : یونی

شاعرلی اوچونجی ویا دردیجی درجه ده اهیچی حاضر
عد ایدیورسم ، بو ، عندی بر حکم دکل ، اونلر
خنده یونن ایران ادبیاتیه اشتغال ایدلرک مشترک
بر مطالعه سیدر . اونلری و سزک مدح اتمک
چالیدیکنز معاصرلی « فردوسی » له ، « سعدی » له ،
« نظامی » له دکل ، حتی هیچ کتایبه آدرلی
آکامدیکنز « معزی ، سمد سلمان ، ناصر خسرو ،
قطران ، رودکی ، عنصری ، اسدی ، فرخی »
ایله عین قدرنده عد ایدیبیلریمسکر ؟ سوکرا ایم
اعتراض ایدیکم دیکر جهته مثلاً معاصر شاعرلر
ایکیشر هجیه تنخیم ایدرکنک حالده « فردوسی » به ،
« فردالین عطار » به ، « منوچهری » به یارمیشر هجیه دن
فضله بر آیرماده کزد . حالوک بر مکتب کتایبه
هر صفتکاره اهیچنک درجه سیله متناسب بر آیرمقیق
ایجاب ایدردی .

۸ — بن دیشمدک : « اثرله هیچ بر مناسبتی
اولماریق سوکمه لزومسز بر یامه کی دوران ایران
ادیاتنه تصوف مقاله سی یکی طبلرده هر حاله طی
ایدیلر . یوقدر کوکوک و بیسیط بر اثر ایچون
اوقافله ک فضله ده .

مقاله کزک اهیچی علینده هیچ بر ایاتی حاوی
اولان بو سطرلرک سزی باخامه سینیرلرندردیک
کورویور . اوقندک ، بک قارشی استنادانه بروضت
طایفه یق « شونی ده بیلکزر که قواعد و نکات تصوفه
و قوف حاصل اولمادیه ایران شاعرلر برچوقلر کی
آکلامق کسب مشکلات ایدر ، بحال اولور » دیکندن
سوکرا « مولانا ایله » عجموشبیری نلک شعرلری
فارسی متلرندن استخراجه جالیبوش چالیدیفنی
سورویورسکر . ایران ادبیاتنه ونورک ادبیاتنه
تصوف موقع و اهیچنی بیلیم نیم برآکده دکل . حتی
یونن یدلی سنه اول « سرامدان سخن » ی خنر
ایدیلکیزر اشاده ثروت فنونه یازدیم اوزون بر
مقاله ده باخامه بو تصوف مسئله سی اوزرنده اصرار
ایدرمک « سرامدان سخن » ده بو جهتنک اهل
ایدیلکی کوستریمدم . اترق بوک قارشی کتایبه یی
تصوفک اهیچندن جمه قالیبکره ک براز تحفا اولیور .
باقکزر عیزیم ، یوقارکی سطرلری سینیرلرندن اوقویان
بر آدم اوندن نه معنا چیقاریر : اول ، آلتش
صحیفه ک بر ایران تاریخ ادبیاتنه تصوف تأثیراته
اول کی صحیفه آیریمک نیتسزلرکدر ؛ ثانی تصوف
تأثیراتی اثرلک متفنده لایقیه تصریح و ایاض ایدیلرلی ،
یوقسه هیچ بر مکتب کتایک آرقسته بویه یامه
سنگنده مستقل مقالهلر قوزاغ ؛ سزک کتایکزدن
باشقا برمک کتایبه بویه برغری به دها بولوندیفنی
کوستریمسکر کتایبه « آتجاج » مدافعه کزدن یوندن
دها غریب اولان جهت ، کندی مقاله لکر خنده
« باشل باشه درین تیعات محسولی بر اثر موجز »
وصفی قوللانه کزد . اعتراف ایدیمک ک شیدیه به
قدر هیچ کیسه نلک کندی اثری خنده بو دلرو
برشاید . یونلرین ایشیتیمدم : « کشن راز » ی

و مولانای و قوبلر اوقوامده کتایبه ، اکرایسترسکر

